

มลฤดี โพรธิประดิษฐ์ 2554: สมรรถนะของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำในการจัดการการเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการประมง) สาขาวิชาการจัดการประมง ภาควิชาการจัดการประมง อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์แสงเทียน อัจฉิมางกูร, พบ.ม. 177 หน้า

จังหวัดสมุทรสาครเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีการพัฒนาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อจัดการเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ ระดับสมรรถนะและปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งจังหวัดสมุทรสาครจำนวน 182 ตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกพื้นที่ศึกษาในแต่ละตำบล ๆ ละ 1-2 หมู่บ้าน และรูปแบบการเลี้ยง 4 รูปแบบ คือ การเลี้ยงกุ้ง การเลี้ยงหอยแครง การเลี้ยงปูทะเล และการเลี้ยงปลากะพงขาว ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 48.7±11.9 ปี ประสบการณ์เลี้ยงสัตว์น้ำ 5-60 ปี กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.3 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.4 ได้รับผลกำไรจากการเลี้ยงสัตว์น้ำ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 90.1 เลี้ยงสัตว์น้ำแบบกึ่งธรรมชาติ ด้านสมรรถนะการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสมรรถนะด้านความรู้สูง คือ คะแนนความรู้มากกว่า 75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40.1 ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรในเขตพื้นที่ฝั่งตะวันตกมากกว่าฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) สมรรถนะด้านทักษะการเลี้ยงต่ำ คิดเป็นร้อยละ 56.7 โดยเฉพาะด้านการคัดเลือกพันธุ์สัตว์น้ำ ด้านการจัดการคุณภาพน้ำ และด้านการบันทึกระบบฟาร์ม กลุ่มเกษตรกรฝั่งตะวันตกมีทักษะมากกว่าฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน เกษตรกรผู้เลี้ยงปูและปลากะพงขาวมีระดับสมรรถนะแตกต่างจากกลุ่มผู้เลี้ยงกุ้งและหอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) สำหรับสมรรถนะด้านลักษณะนิสัย กลุ่มนักคิดและนักรู้สึกแบบหยิ่งรู้ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายคิดเป็นร้อยละ 66.9 ผลการวิเคราะห์ พบว่า รายได้ การรับรู้ข่าวสาร ความคิดเห็นต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และความคาดหวังต่อการเลี้ยงสัตว์น้ำมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการเลี้ยงสัตว์น้ำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ($p\text{-value}<0.01$) ($r_s=0.194$, $r_s=0.32$, $r=0.295$ และ $r=0.254$ ตามลำดับ) ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้างสมรรถนะของเกษตรกรทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะในการปฏิบัติ ตามลักษณะนิสัยของเกษตรกรด้วยการปรับฐานความคิดใหม่แก่เกษตรกร สร้างกลไกของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งผ่านารับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และการทำหน้าที่ในการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่รัฐ พร้อมทั้งพัฒนากลุ่มคนที่มีสมรรถนะสูงเพื่อเป็นแกนนำให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้รับรู้ร่วมกันและจัดสร้างกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกันภายใต้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ย่อมทำให้สมรรถนะด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรเพิ่มมากขึ้นอันจะเกิดผลต่อความมั่นคงด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและสร้างสมดุลแก่ระบบนิเวศชายฝั่งต่อไป